

Velik del knjige je posvetil zgodovinskemu razvoju, zato da bi lažje doumeli današnje procese v njihovi kontinuiteti. Historični vidik, ki ga nekateri geografi odklanjajo ali vsaj omalovažujejo, češ, nas zanima predvsem sedanost kot izhodišče prihodnjih procesov, je za vsako resnejše razumevanje sedanosti pri kompleksnih geografskih študijah nepogrešljiv. Za nekatere pokrajinske enote pa je zaradi njihove specifičnosti, in Dravska dolina je takšna specifična pokrajina, edino s poglobljenim poznavanjem preteklosti mogoče realno oceniti sedanost in nakazati prihodnost. Zgoniku je to v polni meri uspelo. Kdorkoli se bo v prihodnje vračal k proučevanju nadaljnega preoblikovanja kulturne pokrajine v Dravski dolini, bo imel v Zgonikovi knjigi nenadomestljivo bogastvo podatkov, spoznanj in ugotovitev.

Zgonikovo delo posebej odlikuje kompleksen geografski aspekt z dialektično izraženim vzročno-posledičnim prepletanjem učinkovanja družbenogeografskih faktorjev in naravnogeografskih elementov.

Stvarno vrednotenje zapletenega procesa prihaja še posebej do izraza v plastično nakazanih razlikah v razvoju kulturne pokrajine v treh temeljnih regionalnih enotah Dravske doline: Obmejnem Dravskem hribovju, dolini Drave in Dravskem Pohorju.

Zgonik nekajkrat omenja germanizatorski pritisk nemškega kapitala na slovenske kmete, podrobneje pa se nacionalnega boja ne dotika. Ker pa gre za obmejno pokrajino, ki je bila v preteklosti priča trdemu, tudi krvavemu boju za očuvanje slovenske narodne biti, bi avtorju bilo šteti samo v dobro, če bi vsaj v kratkem podpoglavju orisal nacionalni boj in nastajanje sedanje meje od upravnopolitične razmejitev med graškimi in mariborskimi okrožjem leta 1850, formiranjem meje Slomškove škofije, Maistrovih bojov za severno mejo do bojov Lackovega odreda.

Knjiga je pisana v lepem jeziku, uporabljeno je čisto in precizno geografsko izrazoslovje. V tehničnem smislu moti, da vse tabele nimajo naslova, in da so nekatere opremljene s kraticami, ki niso obrazložene. Med fotografijami pogrešamo eno od hidrocentral, ki so tako pomemben antropogeni element Dravske doline.

Naj zaključimo naš prikaz Zgonikove knjige Dravska dolina z željo, da bi se več slovenskih geografov posvetilo tako poglobljeno in odgovorno kompleksnemu geografskemu proučevanju posameznih slovenskih pokrajinskih enot, saj je še velik del slovenskega ozemlja geografsko podrobneje prikazan le v knjigah Melikove Slovenije, ki pa je v marsičem že zastarela.

Vladimir Bračič

Mariborsko Podravje. Zbornik 11. zborovanja slovenskih geografov v Mariboru. Maribor 1979. Izdalo Geografsko društvo Slovenije, str. 160.

O zborovanju slovenskih geografov v Mariboru je poročal Geografski vestnik 1978, sedaj pa je pred nami zbornik trinajstih referatov s tega zborovanja, ki obravnavajo Mariborsko regijo (občine Maribor, Slovenska Bistrica, Ptuj, Ormož, Lenart in Radlje). V določenem pogledu predstavljajo problemsko opredeljeno sintezo dolgoletnega raziskovalnega dela slovenskih geografov na tem območju, dopolnjeno z najnovejšimi raziskovalnimi rezultati. Zaradi tega tudi metodološka zasnova posameznih referatov ni bistveno spremenjena, nekateri pa predstavljajo v tem pogledu korak naprej ali celo močno nova prizadevanja po čim bolj kompleksnem regionalnem prikazu posameznih problemov. Da so s tem referati pridobili tudi na aplikativnosti, kar je bil tudi eden od ciljev tega raziskovalnega dela, kaže dosedanje zanimanje za zbornik in odmevi nanj. Od tega koncepta odstopata samo dva uvodna referata; že tradicionalni prikaz regije in njenih predvsem gospodarskih problemov, ki ga je podal Vinko Borec ter referat Svetozarja Ilešiča »Misli o slovenski geografiji med

Mariborom 1954 in Mariborom 1978«, ki prinaša kritična razmišljanja o uresničevanju pred 24 leti zastavljenih nalog o proučevanju Severo-vzhodne Slovenije, praktični aplikaciji geografskih dognanj, vsestranski afirmaciji geografije v naši družbi in uveljavljanju geografije v šolski vzgoji ter o oblikovanju takšnega koncepta geografije, kakršnega želimo afirmirati v znanosti, praksi in vzgoji. Žal to razmišljanje ne vključuje dovolj tudi pozitivnih prizadevanj v slovenski geografiji in njenih nedvomno tudi splošno družbeno priznanih rezultatov na vseh zgoraj navedenih področjih, ki ga je doseglo močno povečano število raziskovalcev, v praksi zaposlenih geografov in raziskovalnih geografskih institucij.

V slovenski in jugoslovanski geografski literaturi pomeni prispevek Vladimirja Bračiča »*Prostorski razvoj upravne in samoupravne razdelitve v občinah Mariborsko-ptujske mezonegije*« enega redkih tovrstnih poskusov obravnave prostorskega aspekta v časovni komponenti, ki je kljub historičnemu pristopu eden izmed pomembnih geografskih problemov močno aplikativne narave. Originalnost in aplikativnost velja tudi za prispevek Ivana Gamsa »*K pokrajinsko ekološki členitvi Mariborske regije*«, kjer je na dokaj splošen način, predvsem pa z nagibom zemljišča, klimatskimi dejavniki in izrabo tal razčlenjena Mariborska regija; na koncu so še nekatere konkretne sugestije o ekoloških pogojih za širjenje Maribora.

Večina ostalih prispevkov je posvečenih socio-ekonomskim problemom regije z vsemi njenimi specifičnostmi, kot so obmejnost, nerazvitost, agrarna usmerjenost, tranzitni položaj, nerazvitost manjših centralnih naselij itd. Pri tem izstopajo prizadevanja po opredelitvi regionalnih razlik, še zlasti med Mariborom kot drugim največjim slovenskim makroregionalnim središčem in drugimi občinskimi središči ter producijsko in socio-ekonomsko na sploh izredno močno heterogenim podeželjem. Takšni sta agrarnogeografski razpravi Boruta Belca o posebnih kulturah kot dejavniku socioekonomske diferenciranosti ruralnega prostora in Božidarja Kerta o uveljavljanju družbenega sektorja kmetijstva na melioriranih površinah v Pesniški dolini, pa tudi Ferda Šilihca o nekaterih elementih geografskega razvoja Svečinskih goric in Mavricija Zgonika o nekaterih geografskih dejavnikih v občini Radlje. Končno lahko k temu prištejemo še prispevka Antona Gosarja o zaposlenih v tujini iz mariborskega območja in Vladimirja Klemenčiča o problemih razvoja in strukture prebivalstva v Mariborski regiji, ki je dejansko regionalno opredeljena primerjava s celotno Slovenijo. Tudi metodološko jasno zasnovan prispevek Igorja Vrišerja »*Pomen Mariborske regije v slovenskem gospodarstvu*«, je v resnici primerjava razvojnih trendov Mariborske regije s celotno SR Slovenijo, in nima tendenc ugotavljanja razvojnih razlik znotraj regije same.

Redko prisotna problematika prometa v geografskih proučevanjih je v prispevku Marjana Žagarja »*Prometna vloga Maribora*«, obdelana predvsem v smislu makro položaja mesta s pokazatelji privlačnosti, oddaljenosti, povezanosti in dosegljivosti, deloma tudi v primerjavi z Ljubljano. Prav tako redek je tudi poskus opredelitve prostorskih razlik Maribora glede na industrijsko delovno silo po njeni kvalifikaciji in spolu, ki naj bi dala neke vrste socialnogeografsko analizo mesta, in je pravzaprav le en element v oblikovanju celotne strukture tega industrijskega središča.

Razprave v zborniku se odlikujejo, razen po metodološko dokaj zanimivih in svežih pristopih, še po številnih tabelah, kartogramih in diagramih. V tem pogledu nedvomno pomenijo precejšen napredek v primerjavi z zbornikom s simpozija o SV Sloveniji 1972, leta v Mariboru (Geographica Slovenica 3), in pomenijo solidno izhodišče za nadaljnja, še podrobnejša in temeljitejša raziskovanja Mariborske regije kot celote in še posebej njenih regionalnih in s tem povezanih socio-ekonomskih razlik.

Mirko Pak